

BO‘LAJAK PEDAGOGLARNING METODIK TAYYORGARLIGINI “4K” MODELIDA TAKOMILLASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

ADPI Pedagogika yo‘nalishi
1-bosqich magistranti Salaydinova Asaloy

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19451429>

Annotatsiya. Mazkur maqolada bo‘lajak pedagoglarning metodik tayyorgarligini rivojlantirishda “4K” modeli (kreativlik, kritik fikrlash, kommunikativlik va kollaboratsiya) asosida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda zamonaviy pedagogik yondashuvlar, innovatsion metodlar va raqamli platformalar orqali o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish masalalari ko‘rib chiqilgan. Natijalar raqamli texnologiyalar bo‘lajak pedagoglarning metodik tayyorgarligini samarali shakllantirishda muhim omil ekanligini ko‘rsatdi.

Kalit so‘zlar: 4K modeli, metodik tayyorgarlik, raqamli texnologiyalar, pedagogik kompetensiya, kreativ fikrlash, tanqidiy fikrlash.

Аннотация. В данной статье анализируются возможности использования цифровых технологий в совершенствовании методической подготовки будущих педагогов на основе модели «4К» (креативность, критическое мышление, коммуникация и коллаборация). В исследовании рассматриваются вопросы развития профессиональных компетенций учителей посредством современных педагогических подходов, инновационных методов и цифровых платформ. Результаты показывают, что цифровые технологии являются важным фактором эффективного формирования методической подготовки будущих педагогов.

Ключевые слова: модель 4К, методическая подготовка, цифровые технологии, педагогическая компетентность, креативное мышление, критическое мышление.

Abstract. This article analyzes the possibilities of using digital technologies in improving the methodological training of future teachers based on the “4C” model (creativity, critical thinking, communication, and collaboration). The study examines the development of teachers’ professional competencies through modern pedagogical approaches, innovative methods, and digital platforms. The results show that digital technologies are an important factor in the effective formation of methodological training of future teachers.

Keywords: 4C model, methodological training, digital technologies, pedagogical competence, creative thinking, critical thinking.

Zamonaviy ta’lim tizimi jamiyatning tezkor rivojlanishi va raqamli transformatsiya jarayonlari bilan chambarchas bog‘liq. Shu sababli pedagog kadrlarning metodik tayyorgarligini zamonaviy talablar asosida rivojlantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Xususan, XXI asr kompetensiyalari sifatida e’tirof etilayotgan “4K” modeli – kreativlik, kritik fikrlash, kommunikativlik va hamkorlik ko‘nikmalari pedagoglar faoliyatida muhim o‘rin tutadi.

O‘zbekiston Respublikasida ham ta’lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida innovatsion va raqamli texnologiyalarni joriy etishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Shu munosabat bilan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ta’kidlaganidek: "Zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega, innovatsion fikrlaydigan pedagog kadrlarni tayyorlash ta’lim tizimining ustuvor vazifalaridan biridir" [1].

Mazkur fikr pedagoglarning metodik tayyorgarligini rivojlantirishda yangi pedagogik yondashuvlar, xususan “4K” modeli va raqamli texnologiyalarni integratsiya qilish zaruratini ko’rsatadi.

Tadqiqotning maqsadi – bo’lajak pedagoglarning metodik tayyorgarligini “4K” modeli asosida takomillashtirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini o’rganish.

Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi: ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish; qiyosiy tahlil; kuzatish; pedagogik tajriba elementlari. Shuningdek, bo’lajak pedagoglarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish jarayonida raqamli texnologiyalarning samaradorligi tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida Google Classroom, Moodle, Zoom, Mentimeter kabi raqamli platformalar asosida o’quv jarayonini tashkil etish imkoniyatlari o’rganildi.

Tadqiqot natijalari shuni ko’rsatdiki, raqamli texnologiyalarni “4K” modeli bilan integratsiya qilish bo’lajak pedagoglarning metodik tayyorgarligini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi.

Xususan: Kreativlik – raqamli platformalar orqali interaktiv topshiriqlar va multimedia materiallar yaratish imkonini beradi. Kritik fikrlash – onlayn muhokamalar, tahliliy vazifalar va muammoli savollar orqali rivojlanadi. Kommunikativlik – videokonferensiyalar va forumlar orqali talabalarning muloqot ko’nikmalari shakllanadi. Kollaboratsiya – guruhli loyiha ishlari va onlayn hamkorlik platformalari orqali rivojlantiriladi. Natijada bo’lajak pedagoglarning metodik kompetensiyasi, axborot bilan ishlash ko’nikmalari hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo’llash qobiliyati sezilarli darajada oshishi kuzatildi.

Bugungi kunda ta’lim tizimida raqamli texnologiyalardan foydalanish nafaqat o’quv jarayonini samarali tashkil etish, balki pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda ham muhim omil hisoblanadi.

“4K” modeli asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni pedagoglarni mustaqil fikrlashga, innovatsion yondashuvlarni qo’llashga hamda hamkorlikda ishlashga o’rgatadi. Shu sababli pedagogika oliy ta’lim muassasalarida bo’lajak o’qituvchilarni tayyorlash jarayonida raqamli texnologiyalarni integratsiya qilish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, bo’lajak pedagoglarning metodik tayyorgarligini rivojlantirishda “4K” modeli (kreativlik, kritik fikrlash, kommunikativlik va kollaboratsiya) asosida raqamli texnologiyalardan foydalanish samarali pedagogik natijalarni ta’minlaydi. Mazkur yondashuv ta’lim jarayonida talabalarning faolligini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish hamda ularning zamonaviy kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan dars jarayonlari pedagogik faoliyatni interaktiv va innovatsion shaklda olib borish imkonini beradi.

Shuningdek, “4K” modeli asosida tashkil etilgan ta’lim jarayonida bo’lajak pedagoglar nafaqat nazariy bilimlarni egallaydi, balki amaliy ko’nikmalarni ham rivojlantiradi. Kreativ yondashuv orqali yangi g’oyalarni ilgari surish, tanqidiy fikrlash orqali muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, kommunikativ kompetensiya orqali samarali muloqot olib borish hamda kollaborativ faoliyat orqali jamoada ishlash ko’nikmalari shakllanadi. Bu esa pedagoglarning zamonaviy ta’lim talablariga mos, innovatsion fikrlaydigan mutaxassis sifatida shakllanishiga yordam beradi.

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni pedagogik ta’lim tizimiga keng joriy etish bo’lajak o’qituvchilarning metodik tayyorgarligini yanada takomillashtirishga xizmat qiladi. Ta’lim jarayonida turli raqamli platformalar, elektron ta’lim resurslari, interaktiv metodlar va masofaviy ta’lim vositalaridan foydalanish pedagogik faoliyat samaradorligini oshiradi hamda talabalarning o’quv jarayoniga qiziqishini kuchaytiradi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib quyidagi tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

1. Pedagogik oliy ta’lim muassasalarida bo’lajak pedagoglarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish jarayoniga “4K” modeli asosidagi ta’lim texnologiyalarini tizimli ravishda joriy etish.

2. Ta’lim jarayonida raqamli platformalar, onlayn ta’lim resurslari va interaktiv pedagogik metodlardan keng foydalanishni yo‘lga qo‘yish.

3. Bo‘lajak pedagoglarda kreativ va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan amaliy mashg‘ulotlar, treninglar va loyiha asosidagi ta’limni keng qo‘llash.

4. Pedagoglarning kommunikativ va hamkorlik kompetensiyalarini rivojlantirish uchun jamoaviy faoliyat, muammoli vaziyatlarni hal qilish va munozara metodlaridan foydalanish.

5. Pedagogik ta’lim tizimida raqamli texnologiyalar asosida metodik tayyorgarlikni rivojlantirishga qaratilgan innovatsion o‘quv dasturlari va metodik qo‘llanmalarni ishlab chiqish.

Umuman olganda, bo‘lajak pedagoglarning metodik tayyorgarligini “4K” modeli va raqamli texnologiyalar integratsiyasi asosida rivojlantirish zamonaviy ta’lim tizimining muhim yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, bu jarayon pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirish hamda ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro‘yxati

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.

2. Trilling B., Fadel C. 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. – San Francisco: Jossey-Bass, 2009.

3. UNESCO. Digital Education Transformation. – Paris, 2020.

4. Ishmuhamedov R., Yuldashev M. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2017.

5. Abdulmajidova, A. M. (2024). O‘QUVCHILARDA KASBIY KO‘NIKMA VA MALAKALARNI SHAKLLANTIRISH BOSQICHLARI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 1(5), 149-151.

6. M. Abdulmadjidova (2024). ILK O‘SPIRINLIK DAVRIDAGI O‘QUVCHILARNI PSIXOTIPLARIGA QARAB KASBGA YO‘NALTIRISH ISHLARINI OLIB BORISH NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI. Inter education & global study, (10), 412-418.

7. Abdulmadjidova, M., & Sattarova, I. M. (2021). O‘smirlar o‘rtasidagi nizoli vaziyatlarni bartaraf etishda hamkorlik masalalari. Science and Education, 2(12), 602-608.

8. Sattarova, I. M., & Abdulmadjidova, M. (2021). Ta’lim Jarayoni Samaradorligini Oshirishda O‘Yinli Texnologiyalardan Foydalanish Pedagogik Zaruriyat Sifatida. TALIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMYIY JURNALI, 1(6), 5-9.